

SJABBAT SJALOM

Jaargang XII, Nr. 447

Parasjat Wajjera

18 Chesjwan 5773
2/3 november 2012

Overzicht Parasjat Wajjera (Bereisjiet/Genesis 18:1-22:24)

Drie dagen nadat hij zichzelf besneden heeft, wordt Avraham bezocht door Hasjem. Wanneer drie engelen in mensengedaante verschijnen, rent Avraham hen tegemoet om hen gastvrijheid te bewijzen en hen uit te nodigen in zijn tent, dit ondanks dat het de meest pijnlijke dag is na de operatie. Sara lacht wanneer zij hoort dat de gasten voorspellen dat zij volgend jaar een zoon zal krijgen. Hasjem onthult aan Avraham dat Hij van plan is Sedom te verwoesten, en Avraham pleit voor Sedom, dat het gespaard zal worden. Hasjem stemt ermee in dat wanneer er vijftig rechtvaardigen in Sedom zijn, Hij het niet zal verwoesten. Avraham „onderhandelt” met Hasjem tot dat aantal gedaald is tot tien rechtvaardigen. Maar zelfs die tien kunnen niet gevonden worden in Sedom. Lot, diens vrouw en twee dochters worden gered, voordat zwavel en vuur op Sedom en haar zustersteden neerdalen. De vrouw van Lot kijkt om en wordt veranderd in een zoutpilaar. De dochters van Lot zijn bang, dat ten gevolge van de verwoesting er geen echtgenoten meer voor hen zijn. Zij besluiten daarom hun vader dronken te voeren en door middel van hem het menselijke ras te doen voortbestaan. Uit de oudste dochter wordt Moav geboren, uit de jongste Ammon. Intussen is Avraham verhuisd naar Gerar, waar Avimelech Sara ontvoert. Nadat Hasjem aan Avimelech verschijnt in een droom, laat hij Sara vrij en sluit vrede met Avraham. Zoals beloofd krijgen Avraham en Sara een zoon, Jitschak. Op de achtste dag na zijn geboorte besnijdt Avraham hem, zoals G-d geboden heeft. Op de dag dat Jitschak gespeend wordt, geeft Avraham een feest. Sara zegt tegen Avraham dat hij Hagar en haar zoon Jismaël moet verbannen omdat zij in hem tekenen van degeneratie ziet. Avraham is zeer ontdaan over dit voorstel, om zijn zoon weg te sturen. Maar Hasjem zegt hem te doen wat Sara hem opdraagt. Nadat hij bijna van dorst is omgekomen, wordt Jismaël gered door een engel en Hasjem belooft dat hij de stamvader zal worden van een machtig groot volk. Avimelech sluit een verdrag met Avraham, wanneer hij ziet dat Hasjem met Avraham is. In een tiende en laatste test geeft Hasjem Avraham opdracht zijn zoon Jitschak, die nu 37 jaar is, te offeren. Avraham doet wat Hasjem hem gezegd heeft, ondanks dat hij daarmee klaarblijkelijk de geboorte van een Joods volk in de kiem smoort, en dit strijdig is met alles wat hij zijn levenlang gepredikt heeft. Op het laatste moment zendt Hasjem een engel om Avraham tegen te houden. Wegens Avrahams niet te weerspreken gehoorzaamheid, belooft Hasjem hem, dat zelfs als het Joodse volk zal zondigen, zij nimmer volledig door hun vijanden zullen worden overheerst. De parasja eindigt met de genealogie en geboorte van Rivka.

*Met toestemming vertaald uit Torah Weekly van Ohr Somayach in Jerusalem, Israel
©1998 Ohr Somayach International - All rights reserved.*

Haftara Parasjat Wajjera: II Melachiem 4:1-4:37 (Portugese ritus tot 4:23)

De afgodendienende Joodse koning Achav is getrouwd met Izèvel [*Iesja zèvel*, Isabel], de dochter van de naburige koning van Tsidon. Zij aanbidt de afgod Baäl en vervolgt genadeloos de Profeten van Hasjem.

Ovadjia is hofmeester aan haar hof en hij is een gelovig man. Hij verbergt 100 Profeten van Hasjem in twee grotten en zorgt persoonlijk en in het geheim voor hun eten en drinken. Dat kost hem zijn hele fortuin. Hij verkoopt al zijn bezittingen om de Profeten te kunnen onderhouden en leent zelfs een grote som geld van koning Achav tegen rente (hetgeen verboden is van Tora, maar wat kan hij anders doen?) om de Profeten te blijven onderhouden. Ten slotte, wanneer Achav om de rente komt en Ovandja dat niet heeft, wordt hij ziek van ellende en sterft, zijn vrouw, een groot *tsadeket*, zonder een cent en zonder een stukje brood in huis achterlatend. Wanneer Achav opnieuw komt om zijn rente te ontvangen en wanneer hij dan beseft dat er niets te halen valt, dreigt hij de arme weduwe haar beide zoons mee te nemen als slaven, als zij niet betaalt.

In wanhoop wendt de weduwe zich tot de Profeet Elisja en vraagt hem om hulp. „Wat heb je in huis?” vraagt Elisja. Hij wil graag helpen, maar wil beginnen met iets dat zij zelf bezit. „Het enige wat ik nog over heb is een kan met een beetje olie,” antwoordt de arme vrouw.

Elisja zegt: „Olie brengt licht en vreugde voor de mensen. Ga naar je burens en leen zoveel mogelijk lege oliekannen. Ga naar huis, sluit alle deuren (want het wonder zal niet in het openbaar gebeuren) en vul alle oliekannen met de olie uit je eigen kan.”

En zo gebeurt het. De vrouw giet de olie uit haar kan in een lege kan en haar zonen zetten de ene lege kan na de andere onder de uitgietende oliekan. Het houdt niet op. Toen alle kannen gevuld waren, stopte de oliestroom.

Goed nieuws bereikte de familie: de prijs van olie was gestegen, en zo konden zij de olie verkopen tegen een fortuin. Het bracht meer dan genoeg op om de lening terug te betalen en er bleef nog over voor de rest van haar dagen. En niet slechts dat, maar Elisja zegende haar opdat al haar nakomelingen voor altijd *parnassa* zouden hebben.

Inzicht in Parasjat Wajjera

Parasjat Wajjera is de tweede van de twee parasjot die exclusief gewijd zijn aan het leven en de tijd van Avraham. Hoewel we Avraham voor het eerst ontmoet hebben aan het eind van parasjat Noach, en zijn latere jaren zijn opgetekend in parasjat Chajjei Sara, verschijnt hij in die parasjot alleen in voorbereiding voor zijn levenswerk of in zijn levensavond. In Noach zien we hem ingaan tegen de degeneratieve trend van de geschiedenis der mensheid die aan hem vooraf ging, waarbij hij G-ds oproep verdient om de geschiedenis te beginnen van het uitverkoren volk; in Chajjei Sara zien we hoe hij zich ervan verzekert dat zijn erfenis in stand blijft door die over te dragen op zijn opvolger. Alleen de parasjot Lech Lecha en Wajjera concentreren zich direct op het leven van Avraham zelf.

Het feit dat Avrahams leven als zodanig staat opgetekend in twee *parasjot* wijst erop dat het hier gaat om, twee verschillende fasen in zijn leven. In feite, als we de in deze twee parasjot vermelde gebeurtenissen nader bekijken, worden we geconfronteerd met de indruk dat Avraham in parasjat Wajjera bijna alles herhaalde wat hij al in parasjat Lech Lecha gedaan had. Beide parasjot openen met zijn ervaring van een openbaring van G-d, waarin hem nakomelingen worden beloofd; in beide parasjot wordt zijn vrouw gekidnapt door een niet-Joodse koning; in beide parasjot krijgt hij een zoon, stuurt hij Hagar weg en sluit hij verdragen; in beide parasjot wordt zijn rechtvaardig gedrag gecontrasteerd met het immorele gedrag van zijn neef Lod; in beide parasjot verdedigt hij de steden van de vlakte – in Lech Lecha tegen menselijke aanvallers en in Wajjera tegen het G-ddelijke decreet over de corruptie van die steden. Het is alsof Avraham alles wat hij in de eerste parasja – in zijn eerste „leven” of niveau van bestaan – ervaren had, moest herhalen, maar dan op een ander niveau, ten einde datgene wat hij in het verleden bereikt had, te bezielen met een nieuw niveau van G-ddelijk bewustzijn.

Daar de naam van iedere parasja altijd de essentie van de inhoud ervan belichaamt, moet de essentie van deze twee fasen in het leven van Avraham tot uiting komen in de naam van de parasja die deze fase beschrijft.

De gebeurtenis die Avrahams leven in twee verschillende perioden verdeelt is zijn besnijdenis. Deze gebeurtenis wordt aan het eind van parasjat Lech Lecha vermeld, zodat Avrahams leven als een besneden Jood pas begint in parasjat Wajjera. Hieruit volgt dat Avrahams leven vóór zijn besnijdenis er een is van *lech lecha* – „ga naar je ware zelf,” en zijn leven na de besnijdenis is er een van *wajjera* – „G-d verscheen aan hem.” In parasjat Lech Lecha gaat Avraham alleen verder, gestadig de ladder van spirituele vooruitgang beklimmend, zover als menselijke inspanning hem kunnen brengen. In parasjat Wajjera verschijnt G-d aan hem en verheft hem tot een niveau van geestelijk leven buiten het bereik van menselijke inspanning.

Het is waar, G-d verschijnt drie keer aan Avraham in parasjat Lech Lecha¹, maar deze verschijningen waren verhuld en vaag in vergelijking met Zijn verschijning in parasjat Wajjera.² De reden hiervoor is eenvoudig genoeg: tot zijn besnijdenis was Avrahams vooruitgang, zoals gezegd, beperkt door de grenzen van de menselijke aard. Hij kon slechts zover gaan als zijn eigen geest en hart hem konden brengen. Het was daarom onmogelijk voor G-d om Zich „direct” aan Avraham te openbaren; Avraham kon G-d alleen maar ervaren via het prisma van zijn eigen wezen.

Welk aspect van de besnijdenis veranderde dit alles, waardoor Avraham de begrenzing van zijn eigen menselijkheid kon doorbreken en hij een directe openbaring van G-d kon ervaren?

Ten eerste was de besnijdenis het eerst gebod dat Avraham in acht nam in antwoord op G-ds expliciete opdracht. De Tora en zijn tradities waren reeds vóór de tijd van Avraham bekend en Avraham hield zich daar trouw aan zo goed als hij kon. Maar dat deed hij vrijwillig en daardoor miste de zelfwegcijferende nederigheid die impliciet is aan de gehoorzaamheid van de dienaar die de wil van zijn meester uitvoert. Dit is precies de reden waarom Avraham zich niet eerder besneed, voordat G-d hem had gezegd dat te doen, ondanks dat hij zich hield aan de rest van de geboden: daar men zijn eigen besnijdenis maar eenmaal kan uitvoeren – in tegenstelling tot de andere geboden – zou hij dit nooit meer kunnen doen in opdracht van G-d, wanneer hij zich op eigen initiatief had besneden.

Dus door zich te besnijden als gevolg van de expliciete opdracht van G-d, ging Avraham een geheel nieuw soort relatie aan met Hem. Door zijn eigen wil te niet te doen voor die van G-d, bereikte Avraham een niveau van zelfwegcijfering welke hij daarvóór nimmer had kunnen bereiken. Zijn eigen ego kon nu verdwijnen en

1. Bereisjiet 12:7, 15:1, 17:1.

2. Zohar 1:88b, 98a.

ophouden in de weg te staan tussen G-d aan de ene kant en zijn eigen geest en hart aan de andere kant.

Echter, hoewel besnijdenis de enige van de Tora-geboden was die G-d expliciet aan Avraham gebod te vervullen, had Hij hem reeds andere dingen voordien opgedragen te doen, zoals het huis van zijn vader te verlaten en naar het Land Israël te reizen, door het Land te trekken en de rites uit te voeren die verbonden waren met het Verbond tussen de Stukken. In al deze gevallen deed Avraham precies wat G-d hem had opgedragen. Wat in de besnijdenis was het met name dat Avraham bracht tot zijn niveau van onbaatzuchtigheid?

Het antwoord op deze vraag kan gevonden worden in de manier waarop G-d Zijn gebod aan Avraham om zich te besnijden uitdrukte: „Mijn verbond zal *in je vlees* zijn.”³ De besnijdenis is uniek tussen alle andere geboden, dat het het lichaam zelf verandert. Het vlees van het lichaam zelf wordt een concretisering van G-ds wil. De besnijdenis gaf Avraham controle over zijn erotische neiging. Dus door besnijdenis kan het lichaam zich verenigen met de geest bij de zelf-wegcijfering voor G-d en zal het niet langer meer een belemmering zijn in de relatie met Hem.

* * *

Avraham begon de omkering van het degeneratieve proces, dat met de zonde van Adam en Eva begonnen was en dat zich had voortgezet door de successiefe generaties. Het proces dat hij in beweging zette zou zeven generaties later zijn culminatie vinden in *Matan Tora* – de Gift van Tora – op de Berg Sinai.

Ten einde de basis te leggen voor de transformatie van de wereld in een huis voor G-d door middel van *Matan Tora*, moest Avraham een voorbeeld stellen met zijn eigen leven. Zo gezien was zijn besnijdenis zijn eigen persoonlijke „Ontvangst van Tora,” een microkosmos van wat later zou gebeuren op een nationaal niveau bij de Berg Sinai. Door uit te groeien boven de begrenste menselijke inspanning tot de onbegrenste G-ddelijke openbaring, legde hij de basis voor de schepping van een volk dat tot doel zou krijgen om de realiteit te verheffen tot boven zijn natuurlijke beperkingen door de oneindige G-d in de eindige wereld te brengen.

Nadat Avrahams persoonlijke transformatie de hoeksteen werd van de nationale identiteit van het Joodse volk, werd dat op zijn beurt de erfenis van iedere individuele Jood. We worden allemaal uitgedaagd om van Avrahams leven te leren. Avraham streefde er zijn hele leven naar om zichzelf te maken tot een voor ieder steeds duidelijker zichtbaar medium van G-ds aanwezigheid op deze wereld. Echter, ongeacht hoever hij zijn doel genaderd was, hij wist altijd dat er meer was te bereiken – dat hij nog niet de ware en absolute zelf-wegcijfering had bereikt. Het was precies vanwege deze verdienste dat G-d zijn wens vervulde en hem in staat stelde – door middel van het gebod van de besnijdenis – om zich te bevrijden van de belemmeringen van het menselijk ego.

Ook wij moeten altijd streven naar hogere niveaus van relatie met G-d en we mogen nooit tevreden zijn met ons huidige geestelijk niveau. We moeten datgene wat we al bereikt hebben altijd beschouwen als niet meer dan een vage, onvolmaakte versie van dat wat we uiteindelijke nastreven. Wanneer we onze levens op die manier leven, weten we dat G-d onze inspanning in gelijke mate zal beantwoorden en Zich aan ons zal openbaren.

Uit de Kehot Choemasj, gebaseerd op de werken van de Lubavitcher Rebbe

3. Bereisjiet 17:13.

„Kijk, daar zag hij drie mannen [engelen] tegenover zich staan” (18:2).

Avraham was ziek en Hasjem kwam hem bezoeken. Eén van de drie mannen was de engel Rafaël, die kwam om Avraham te genezen (*Rasji*). Waarom stuurde Hasjem – de Genezer van alle vlees – Rafaël niet weg en nam Hij het zelf niet over?

Het antwoord is: vaak gebeurt het dat als mensen op ziekenbezoek komen, zij de neiging hebben om over de aandoening te spreken en ongevraagd advies te geven. Hasjem leert ons hier een belangrijke les in *bikoer choliem* [ziekenbezoek]: Als je een zieke bezoekt, probeer dan niet voor zijn dokter te spelen. Laat de behandelende arts zijn kennis gebruiken om de patiënt te genezen. Hoewel Hasjem de ware Genezer is en iedere arts Zijn afgezant is, gaf Hij de *aangewezen* arts, Rafaël, de gelegenheid om zijn opdracht uit te voeren om Avraham te genezen.

Uit „Vedibarta Bam”

MISJNA SANHEDRIN – HOOFDSTUK 1

Misjna 1:4

דִּינֵי נַפְשׁוֹת, בְּעֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה. הָרוֹבֵעַ וְהַנֶּבֶעַ, בְּעֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה, שְׁנֵאָמַר (ויקרא כ) וְהִרְגַתְּ אֶת הָאִשָּׁה וְאֶת הַבְּהֵמָה, וְאָמַר (שם) וְאֶת הַבְּהֵמָה תִּהְרַגּוּ. שׁוֹר הַנִּסְקָל, בְּעֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה, שְׁנֵאָמַר (שמות כא) הַשׁוֹר יִסְקָל וְגַם בְּעֶלְיוֹ יוֹמַת, כְּמִיתַת הַבְּעֻלִים כִּן מִיתַת הַשׁוֹר. הַזָּאֵב וְהָאֵרִי, הַדִּב וְהַנֶּמֶר וְהַבְּרָדָּלָם וְהַנְּחָשׁ, מִיתַתָּן בְּעֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה. רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר, כָּל הַקּוֹדֵם לַהֲרַגָּן, זָכָה. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, מִיתַתָּן בְּעֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה:

Halsmisdrijven [worden berecht] door drieëntwintig [rechters]. De *rovea* en de *nirba* [worden berecht] door drieëntwintig, zoals er geschreven staat [in Wajjikra 20:16]: „Je zult de vrouw en het dier doden” en zo ook: „en je zult het dier doden [ib. 20:15]. Het rund dat gestenigd moet worden [wordt berecht] door drieëntwintig [rechters], zoals er geschreven staat [Sjemot 21:29]: „Het rund zal gestenigd worden en zijn eigenaar zal ook ter dood gebracht worden;” zoals de dood van de eigenaars is, zo is de dood van het rund. De wolf en de leeuw, de beer en de luipaard, de panter en de slang – hun doodstraf [wordt beslist] door drieëntwintig [rechters]. Rabbi Eliëzer zegt: „Wie het eerst is om hen te doden, heeft verdienste. Rabbi Akiva zegt: „Hun dood [wordt beslist] door drieëntwintig.

Toelichting

De Misjna leert dat elk halsmisdrijf berecht wordt door een „Klein Sanhedrin,” bestaande uit minimaal drieëntwintig rechters.

Halsmisdrijven – Rechtzaken over ernstige misdrijven, waarop de doodstraf staat, worden berecht door een rechtbank, bestaande uit drieëntwintig rechters. De reden hiervoor wordt verklaard in Misjna 1:6.

De rovea – Het rund dat geslachtsgemeenschap had met een vrouw.

De nirba – Het dier waarmee een man geslachtsgemeenschap had.

Wordt berecht door drieëntwintig – Deze dieren worden gestraft door een rechtbank van drieëntwintig rechters met steniging, zoals er geschreven staat in Wajjikra 20:16: „En wanneer een vrouw tot enig dier nadert, opdat het met haar zal paren, **dan zul je de vrouw en het dier doden.**”

En betreffende de *nirba* zegt Tora: „Wanneer een man geslachtsgemeenschap heeft met een dier, zal hij gedood worden **en je zult het dier doden.**”

Het rund dat een mens gedood heeft en **dat** voor straf **gestenigd moet worden**, moet worden **berecht door drieëntwintig rechters, zoals er geschreven staat** in Sjemot 21:28-29: „Wanneer een rund een man of een vrouw stoot, zodat deze sterft, dan moet het rund gestenigd worden en zijn vlees mag niet gegeten worden, maar de eigenaar van het rund gaat vrij uit. Wanneer het echter een rund was dat voordien gewoon was te stoten en zijn eigenaar was gewaarschuwd, maar heeft er niet opgepast en het doodt een man of een vrouw, dan moet het rund gestenigd worden **en ook de eigenaar zal ter dood gebracht worden.**”

Zoals de dood van de eigenaars is – Zoals de eigenaar berecht wordt voor een misdrijf waarop de doodstraf staat, door een rechtbank van drieëntwintig rechters, **zo is de dood van het rund** – zo zal ook het rund dat gestenigd moet worden berecht worden door een rechtbank van drieëntwintig rechters.

De wolf en de leeuw, de beer en de luipaard, de panter en de slang – die een mens gedood hebben, **hun doodstraf** wordt beslist **door drieëntwintig** rechters. De Gemara zegt dat hier sprake is van tamme huisdieren, die een eigenaar hebben.

Rabbi Eliëzer zegt: „Wie het eerst is om hen te doden, heeft de verdienste dat hij een goede daad gedaan heeft, want hij heeft verdere narigheid voorkomen, en de zaak hoeft niet voor een rechtbank gebracht te worden.

Rabbi Akiva zegt: „Hun dood wordt beslist **door** een rechtbank van **drieëntwintig** rechters. De Gemara legt uit dat R. Akiva onderscheidt maakt tussen de slang en alle andere dieren. Alle andere dieren moeten berecht worden door een rechtbank van drieëntwintig rechters, maar de slang wordt beschouwd als een zeer gevaarlijk dier dat altijd bijt en het is een verdienste om hem zo snel mogelijk uit de wereld te verwijderen. Dus hij heeft geen rechtzaak nodig. De halacha is volgens Rabbi Akiva.

De heiligheid van geheimhouding

Wanneer een rechtbank een uitspraak heeft gedaan, is het voor een rechter verboden om aan de verliezende partij te vertellen dat hij in zijn voordeel beslist had, maar dat het de andere rechters waren die tegen hem waren. Dit valt onder kwaadsprekerij, wat verboden is door Tora. Reeds in *Misjelei* 11, staat dat het onthullen van geheimen onder kwaadsprekerij valt. Een student aan de jesjiva van Rabbi Ami werd eens uit de jesjiva gezet omdat hij een geheim vertelde, over iets dat 22 jaar geleden in de Beit Hamidrasj was gebeurd! Zelfs de onthulling van zo iets ouds werd door Rabbi Ami beschouwd als *lasjon haar* (kwaadsprekerij).

Uit Talmuedtraktaat Sanhedrin 31a